

Brita Malmer 60 år 1.6.1985

Av Ulla Westermark

Brita Malmer intar sedan många år en central plats inom nordisk numismatik. Bördig från Skåne och tillgiven sin skånska hembygd har hon en naturlig kontakt och närhet till Danmark och dansk tradition. I sin mångåriga verksamhet har hon därtill engagerat sig för ett stärkt och utvidgat internordiskt samarbete på flera plan, inte minst inom forskningen.

Brita Malmer är född i Malmö, där hon tog studentexamen på latinlinjen vid Högre allmänna läroverket för flickor. Studierna fortsatte sedan vid Lunds universitet. Hon tog en gedigen och för fortsatta numismatiska studier väl upplagd fil kand examen 1949 i ämnena historia, nordisk och jämförande fornkonst, konsthistoria, klassisk fornkonst och pedagogik. Hennes viktigaste och mest kända lärare under studieåren var Sture Bolin, internationellt känd historiker och numismatiker, och arkeologen Holger Arman. 1953 blev hon fil lic i nordisk och jämförande fornkonst på en avhandling (otryckt) om Sven Estridssons bysantinska mynttyper. Disputationen på doktorsavhandlingen Nordiska mynt före år 1000 ägde rum i Lund år 1966, vid en tidpunkt då Brita Malmer redan vunnit ett stadgat rykte som framstående numismatisk forskare.

Under studietiden i Lund deltog Brita Malmer i arbetet vid Lunds universitets historiska museum under åren 1947-1959. Jämsides härmed hade hon under

ett år (1952/53) deltidstjänst som föreståndare för mynt- och medaljsamlingen vid Malmö museum.

Efter flyttningen till Stockholm 1959 fick Brita Malmer först deltidsförordnande vid Kungl Myntkabinetet, där hon sedan blev fast anställd 1962. Vid Nils Ludvig Rasmussons pensionering utnämndes hon till hans efterträdare som chef för myntkabinetet från 1.1.1971. Redan under Rasmussons cheftid och som hans närmaste medarbetare gjorde Brita Malmer tack vare sin organisationsförmåga och sin välkända energi stora insatser för institutionen, inte minst på det praktiska planet, vilket det då fanns skriande behov av. Hon genomdrev, med ekonomiskt stöd från Sven Svenssons stiftelse för numismatik, en betydande ombyggnad av lokalerna. Biblioteket flyttades, nya tjänsterum inreddes och- bäst av allt- ny belysning installerades. Den då rådande uppfattningen att «dagens klare lys» var tillfyllest hade ingen vän i Brita Malmer, och hädanefter kunde man även se mynten i samlingarna.

Åren som chef för Kungl Myntkabinetet 1971-1979 var en händelserik tid. Administrativt var det två frågor, som särskilt engagerade henne: frågan om myntkabinetets organisatoriska ställning inom myndigheten och lokalfrågan. Det länder Brita Malmer till ovanskelig ära att Kungl Myntkabinetet i samband med myndighetens omorganisation 1975 blev ett

självständigt museum med samma status som historiska museet och medelhavsmuseet. Hon hade vid den tidpunkten under många år intensivt och metodiskt arbetat mot detta mål och ansträngningarna kröntes slutligen med framgång. I och med att myntkabinettet fick samma status som de båda andra historiska museerna ändrades chefens tjänstetitel till museidirektör. Lokalfrågan hörde nära ihop med institutionens organisatoriska ställning. Det var Brita Malmers strävan att Kungl Myntkabinettet för att kunna skapa sig en egen profil som självständigt museum också skulle få ett eget hus. Därtill kom att f.d. Bankmuseet 1974 införlivades med de statliga samlingarna, varigenom verksamheten utvidgades och samlingarna ökades samtidigt som behovet av större lokaler ytterligare accentuerades. Då byggnadsstyrelsen på hösten samma år lade fram förslag om att Norra Bancohuset i kv Proserpina i Gamla Stan skulle upprustas för myntkabinettets räkning såg det ut att ljusna på lokalfronten. Brita Malmer arbetade sedan med sedvanlig energi och målmedvetenhet på att förverkliga planerna, men tyvärr ledde ansträngningarna inte till framgång, delvis på grund af det försämrade ekonomiska läget, och lokalfrågan är fortfarande olöst.

Med chefstjänsten följde också ansvaret för det sedan 1950-talet pågående forskningsprojektet, vikingatida myntfynd funna i Sverige. Brita Malmer lyckades med konststycket att få större personella och ekonomiska resurser till projektet och publiceringen av fynden kom nu igång efter en ny av Brita Malmer utarbetad plan.

Ytterligare en viktig fråga under 70-talet var den om en professur i numismatik. Redan 1974 erbjöd sig Gunnar Ekströms stiftelse för numismatisk forskning att ställa löne-medel till förfogande för inrättandet av en tjänst som adjungerad professor vid Stockholms

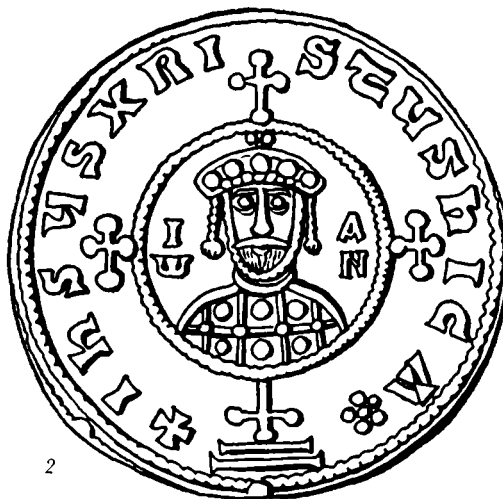
universitet. Detta generösa erbjudande avböjdes dock av konsistoriet 1976. I stället inrättades den ekströmska professuren 1.7.1978 som en forskningsprofessur knuten till statens humanistisk samhällsvetenskapliga forskningsråd. Brita Malmer utnämndes till dess förste innehavare 1.4.1979.

Som professor har Brita Malmer mera odelat kunnat ägna sig åt forskning och forskarhandledning. Hon åtog sig det fortsatta vetenskapliga ledarskapet av vikingatidsprojektet och utgivningstakten av dessa för alla inblandade oerhört arbetskrävande volymer har ökat. År 1979 tog hon initiativ till bildandet av en svensk-finsk arbetsgrupp för Sveriges mynthistoria. Med ekonomiskt stöd från Sven Svenssons stiftelse har en dokumentering av källorna till Sveriges medeltida mynthistoria kunnat påbörjas (en första publikation omfattande tiden 1319-1363 är under utgivning), och en landskapsinventering av myntfynd har fått en god start.

Brita Malmer är idag en internationellt ledande forskare inom sitt område, europeisk vikingatid och nordisk medeltid. Hennes vetenskapliga produktion är omfattande såsom framgår av bibliografien. Hon har stor förmåga att inträngande analysera sitt material. Den malmerska metodiken har blivit ett begrepp och genomförs med suverän behärskning. Avhandlingen från 1966 har nyligen omtalats som «klassisk». Att efter närmare 20 år bli en klassiker i stället för att falla i glömska är det bästa betyg en avhandling kan få.

Utmärkelser och belöningar har inte uteblivit. 1968 fick hon Sven Lagerbrings pris, utdelat av Vetenskapssocieteten i Lund, 1972 det Beskowska stipendiet (Vitterhetsakademien), 1977 Svenska numismatiska föreningens guldmedalj för framstående numismatisk forskning och 1982 tilldelades hon tillsammans

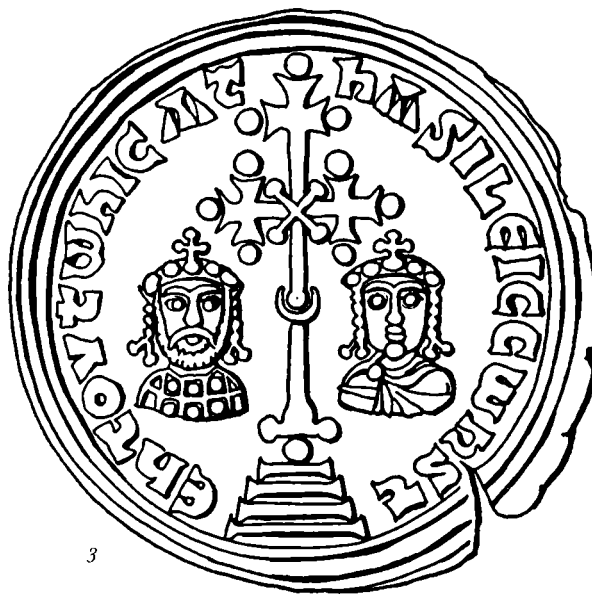
Myntteckningar av Brita Malmer (från *Mynt och människor*, 1968) 1.-2. Nikoforos II Fokas (963-69) och Johannes I Tzimiskes (969-976). Åtsida av silvermynt (miliaresion) med korsrelikvarium och kejsarens porträtt över behållaren. 3. Basileios II och Konstantin VIII (976-1025). Miliaresion med stort kors på trappsteg och båda kejsarnas bröstbilder, den skäggige Basileios till vänster och den slätrakade Konstantin till höger.

2

1

3

med Mats Malmer Sveriges största arkeologiska belöning, Hildebrandpriset, som utdelas av Svenska fornminnesföreningen. Samma år invaldes hon i Vitterhetsakademien.

Brita Malmer har en beundransvärd arbetskapacitet, styrka och målmedvetenhet. Hon har aldrig satt sit ljus under ena skäppo, en egenskap som många finner mer tilltalande hos en man än hos en kvinna.

Som alla starka människor undgår hon inte konflikter. Men hennes omutliga kvalitetskrav på både sig själv och andra är allmänt omvittnat och uppskattat, och hon sparar ingen möda att stödja den, som vunnit hennes tillit och vänskap. Så vill också många med beundran, tacksamhet och tillgivenhet hylla henne på högtidsdagen och önska henne fortsatt rika verksamhetsår till vårt ämnes «nytte og ære».